

هنگامی که به روح در کالبد هستی معتقد باشیم جهان را معنوی می بینیم

آیت الله علی اکبر رشاد در اجلاس نهمین دور گفت و گوی دینی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی با شورای پایی گفتگوی ادیان واتیکان، با موضوع «ماهیت و مولفه های معنویت» سخنرانی کرد.

آیت الله علی اکبر رشاد در اجلاس نهمین دور گفت و گوی دینی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی با شورای پایی گفتگوی ادیان واتیکان، با موضوع «ماهیت و مولفه های معنویت» سخنرانی کرد.

به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله علی اکبر رشاد رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در این دور از گفت و گوها که با عنوان «گفت و گوی سازنده مسلمانان و مسیحیان برای مصلحت جامعه» برگزار شد، ضمن اشاره به پیشینه دیرین و رابطه بیست ساله در این گفتگوها، به بررسی ماهیت و مولفه های معنویت پرداخت.

آیت الله رشاد در آغاز به واژه شناسی لفظ معنویت پرداخت و اشاره کرد در دنیای امروز تلقی های نادرست و ناصواب بسیاری از معنویت ارائه می شود.

رئیس شورای حوزه های علمیه استان تهران در ادامه، به بررسی اجمالی این تلقی های ناصواب پرداخته و گفت: معادل دانستن معنویت با فرامادیت یا متافیزیک فلسفی و فراحسی، تنزل معنویت در حد رفتارهای خارق العاده و معماگونه و جادویی، فروکاستن معنویت به حالات روان شناختی، تلقی معنویت به فردیت و خلوت گزینی و دوری گزینی از غیر، تلقی معنویت به عنوان اخلاق ورزی و اخلاق گرایی، بی اعتنایی به عقل و گریز از حاکمیت عقل، تفسیر معنویت به مسئولیت گریزی و یله گی، همه و همه تلقی ناصواب از معنویت است. در تمامی این مصادیق کارویژه های دینی از معنویت حذف شده اند و از دستاوردهای عمیق دین از حیات و مناسبات انسانی جدا می شوند.

وی ادامه داد: از دیدگاه اسلام، معنویت دارای مولفه هایی است؛ چون: نگاه هستی شناختی یا نگاه معنوی به هستی؛ دو تلقی از هستی ممکن است: ذی روح و بی روح، وقتی جهان ذیروح دیده و فهمیده می شود و با آن چون موجودی زنده تعامل می شود، معنویت عمیق و جامع صورت می بندد؛ نگاه ارزش شناختی (ارزش های معنوی با انسان غیرمعنوی متفاوت است)؛ و نگاه معرفت شناختی. این سه مولفه از هم جدا نمی شوند و به طور کلی معنویت یک دستگاه زیستی و یک «جهان زیست» است. هنگامی که به روحی در کالبد هستی معتقد باشیم جهان را معنوی می بینیم.

وی ضمن اشاره به جمله معروف «عالم محضر خداست» از حضرت امام خمینی (ره)، گفت: این بیان بدین معناست که در همه ذرات عالم و اجزای هستی خدا را حاضر و ناظر بدانیم و از آن به حس حضور تعبیر می کنیم.

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی در بخش دیگری از سخنان خود، ضمن اشاره به آیه «الله نور السموات و الارض» به نظریه صدرالمتألهین استناد کرد و گفت: همه موجودات حتی جمادات شعورمندند و این نظریه با آیات قرآن تأیید می شود. بر همین اساس جهان مکانیکی نیست؛ بلکه ارگانیکی است. همه عالم یک پیکره منسجم و زنده را پدید می آورند.

وی ادامه داد: حصول معرفت طی یک فرآیند مکانیکی و متکی به حس صورت نمی بندد؛ بلکه معرفت از سپهر الهی به عالم و ساحت انسانی تنزل می کند. بر همین اساس، همه مجاری آن به عقل و حس و تجربه مقدس هستند. همان قدر که دستاوردهای وحی مقدس است، دستاوردهای عقل هم مقدس هستند. در این تلقی از معنویت عقل از مدار دین بیرون رانده نمی شود و نمی توان آن را از نگاه دین و معنویت حذف کرد. بین مادیات و معنویات هیچ تعارضی نیست؛ بلکه ترتب طولی دارند و مادیات می تواند منجر به معنویت نیز شود.

رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی افزود: انسان معنوی در همه آنات باید دارای حس حضور و حال حضور و ادب حضور باشد و معنویت زمان نمی شناسد. برخی از ویژگی های معنویت از آیات قرآن استنباط می شود: «و یتفکرون فی الخلق السموات و الارض». این آیه اشاره می کند که معنویت و عقلانیت از هم جدا نیستند و تعارضی میان آنها وجود ندارد. عقلانیت طریقه رسیدن به معنویت است. آیه «ربنا ما خلقت هذا باطلا» اشاره می کند که این عالم را تهی و پوچ نیافریدیم. و در آیه «سبحانک و قنا عذاب النار» همه مولفه ها و مختصات معنویت شامل نگاه هستی شناختی، نگاه ارزش شناختی و نگاه معرفت شناختی آمده است.

آیت الله رشاد در پایان صحبت های خود، ضمن تشکر از حضور شورای پایی گفتگوی ادیان واتیکان در ایران، ابراز امیدواری کردند این مذاکرات و مباحثات علمی، منجر به تفاهم بیشتر و تعامل متقابل میان ادیان ابراهیمی گردد.

لازم به ذکر است نهمین دور گفت و گوی دینی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی با شورای پایی گفتگوی ادیان واتیکان با عنوان «گفت و گوی سازنده مسلمانان و مسیحیان برای مصلحت جامعه» روزهای ۴ و ۵ آذر در حسینیه الزهرا (س) این سازمان، به ریاست ابوذر ابراهیمی ترکمان، رییس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و کاردینال ژان لویی توران، مشاور عالی و مسئول گفت و گوی دینی پاپ فرانسیس رهبر کلیسای جهانی کاتولیک، برگزار شد.